

Modül (öneri) No	275
Öğrenme Alanı (Temel konu)	İnkâr ve Şek
Modül (Alt konu)	Adem-i Kabul ve Kabul-ü Adem
Amaçlar	- Kabul etmemek (adem-i kabul) ile inkâr etmek (kabul-ü adem) arasındaki ince ve mühim farkı kavrar. - Adem-i kabulün bir lakaytlık, bir göz kapama ve cahilane bir hükümsüzlük (şek) olduğunu; buna karşılık kabul-ü ademin bir hüküm ve inkâr olduğunu anlar. - İnkârın (kabul-ü adem) bir dava olduğunu ve ispat için delil gerektirdiğini, adem-i kabulün ise sadece delil yokluğuna dayanan bir bilgisizlik hali olduğunu fark eder.
Süre	40 dakika
Seviye	Seviye-2
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	Farklılık Bulma: Öğrencilerin metinlerden hareketle iki temel kavramın (Adem-i Kabul ve Kabul-ü Adem) özelliklerini listelemesi ve ayrıştırmasıdır. Hikayeleştirme: Peygamberler tarihinden seçilen kıssalar üzerinden, tebliğ karşı sergilenen "cehalet/lakaytlık" ile "bilinçli inkâr" durumlarının kurgulanmasıdır.
Materyal ve Teknoloji	
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	Giriş (Isınma): Tahtaya "Kabul etmemek başkadır, inkâr etmek başkadır" cümlesi yazılır. Öğrencilere bir haberi sadece "bilmemek" ile o haberin "yalan olduğunu iddia etmek" arasındaki fark sorulur. Farklılık Bulma Uygulaması: Öğrenciler 4-5 kişilik gruplara ayrılır. Paylaşılan metinleri inceleyerek şu tabloyu doldururlar: Adem-i Kabul: Göz kapamaktır, akıl onunla uğraşmaz, delil yokluğuna dayanır, bir çeşit şektir. Kabul-ü Adem: Bir hükümdür, inkârdır, akıl hareket etmeye mecburdur, ispat için delil ister. Hikayeleştirme Uygulaması: Gruplardan, bir peygamberin tebliğini ilk defa duyan birinin "bilmediği için sessiz kalması" (adem-i kabul) ile tebliği duyup mucizeleri gördüğü halde "bu büyücülüktür" diyerek reddetmesi (kabul-ü adem)

	arasındaki farkı içeren kısa bir kıssa kurgulamaları istenir. • Analiz: "Peygamberi hiç işitmeyenlerin hali ile işitip de tasdik etmeyenlerin hali neden farklıdır?" sorusu metin çerçevesinde tartışılır.
Ölçme ve Değerlendirme	• Karşılaştırmalı Liste: Öğrencilerin hazırladığı benzerlik ve farklılık listeleri, kavramların doğru eşleşip eşleşmediği üzerinden (Şek vs İnkâr) değerlendirilir. • Boşluk Tamamlama: 1. "Adem-i kabul bir, kabul-ü adem ise bir" 2. "Bir hadisi sadece kabul etmemek dir; ancak onun olmadığını iddia etmek dir ve delil ister".
İlişkili metinler	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹ Salisen: Hem kabul etmemek başkadır, inkâr etmek başkadır. Adem-i kabul bir lâkaytlıktır, bir göz kapamaktır ve cahilâne bir hükümsüzlüktür. Bu surette çok muhal şeyler onun içinde gizlenebilir. Onun akli onlarla uğraşmaz. Amma inkâr ise o adem-i kabul değil, belki o kabul-ü ademdir, bir hükümdür. Onun akli hareket etmeye mecburdur. O halde senin gibi bir şeytan, onun aklını elinden alır, sonra inkârı ona yutturur. Hem ey şeytan, bâtili hak ve muhali mümkün gösteren gaflet ve dalâlet ve safsata ve inat ve mağlâta ve mükâbere ve iğfal ve görenek gibi şeytanî desiselerle, çok muhalâtı intâc eden küfür ve inkârı, o bedbaht insan suretindeki hayvanlara yutturmuşsun. (Mektubat, s. 367-368, Yeni Asya Neşriyat, Nisan-2023) *** Adem-i kabul, kabul-ü ademle iltibas olunur. Adem-i kabul: Adem-i delil-i sübut, onun delilidir. Kabul-ü adem, delil-i adem ister. Biri şek, biri inkârdır. (Mektubat, s. 558, Yeni Asya Neşriyat, Nisan-2023) *** Suâl: Biri dese: "Bu hadisi kabul etmem." Nasıldır? Cevap: Bazen adem-i kabul, kabul-ü ademle iltibas olunur; çok hatiata müncer olur. Halbuki, adem-i kabul, adem-i delil-i sübut onun delilidir. Kabul-ü adem, delil-i adem ister. Biri şek, biri inkârdır.

¹ Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Meselâ, bir hadisin kabulü, adem-i kabulü, kabul-ü ademi vardır.

- Birincisi, bürhanî bir cazibe ister.
- İkincisi, kaziye-i tasdikî değil, belki cehildir.
- Üçüncüsü, red ve inkâr olduğundan, bürhan ve ispat ister. O nefiydir. Nefiy kolayca ispat edilmez. Belki butlan-ı mana ile binefsihî müntefî olur.

(Eski Said Dönemi Eserleri, s. 416, Yeni Asya Neşriyat, Aralık-2025)

Fakat bununla beraber en mühim bir cihet budur ki:

Adem-i kabul başkadır, kabul-ü adem başkadır. Bu çeşit ehl-i cezbe ve ehl-i uzlet veya işitmeyen veya bilmeyen adamlar, Peygamberi bilmiyorlar veya düşünmüyorlar ki kabul etsinler. O noktada cahil kalıyorlar. Marifet-i İlâhiyeye karşı yalnız

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ biliyorlar. Bunlar ehl-i necat olabilirler.

Fakat Peygamberi işiten ve davasını bilen adamlar, onu tasdik etmezse, Cenab-ı Hakkı tanımaz. Onun hakkında yalnız

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ kelâmı, sebep-i necat olan tevhidi ifade edemez.

Çünkü o hal, bir derece medar-ı özür olan cahilâne adem-i kabul değil; belki o kabul-ü ademdir ve o inkârdır.

Mu’cizatıyla, âsârıyla kâinatın medar-ı fahri ve nev-i beşerin medar-ı şerefi olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmı inkâr eden adam, elbette hiçbir cihette hiçbir nura mazhar olamaz ve Allah’ı tanımaz. Her ne ise şimdilik bu kadar yeter.

(Mektubat, s. 391, Yeni Asya Neşriyat, Nisan-2023)

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ²
وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ³

Not: Ayni konu ile ilgili, Şualar’dan Ayet-i Kübra’nın Mukaddimesi’ne de bkz.

² Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

³ Duaları şu sözlerle sona erer: “Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur” (Yunus Suresi: 10.)

